

СЕРІЯ „НА ДОПОМОГУ ПРОФЕСІЙНІЙ САМООСВІТІ
ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТАНСЬКИХ БІБЛІОТЕК”

ВИПУСК 24

СТВОРЕННЯ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ШКІЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

*СЕРІЯ „НА ДОПОМОГУ ПРОФЕСІЙНІЙ САМООСВІТІ
ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК”*

ВИПУСК 24

СТВОРЕННЯ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ШКІЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

КИЇВ 2021

УДК 027.8:022.3:72.012](083.132)

С 78

Рекомендовано Інформаційно-бібліотечною радою
Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського
(протокол № 12 від 24 листопада 2021 р.)

Автори:

І. І. Хемчян, завідувач відділу науково-методичної, соціокультурної та міжнародної діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

А. І. Рубан, головний бібліотекар відділу науково-методичної, соціокультурної та міжнародної діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

О. Л. Гончаренко, головний бібліотекар відділу науково-методичної, соціокультурної та міжнародної діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Літературний редактор

Л. В. Редько-Шпак, провідний редактор відділу наукової реферативної та аналітичної інформації у сфері освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

С 78 Створення сучасного інформаційно-освітнього простору шкільної бібліотеки : метод. рек. / [авт.: І. І. Хемчян, А. І. Рубан, О. Л. Гончаренко]; НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – Київ : [Б. в.], 2021. – 56 с. – (Серія „На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек” ; вип. 24).

Методичні рекомендації підготовлено з метою прискорення модернізації бібліотек закладів загальної середньої освіти за допомогою створення сучасного інформаційно-освітнього простору, що сприятиме підвищенню якості бібліотечного обслуговування учасників освітнього процесу. У виданні висвітлено основні напрями технічного і комунікаційного оснащення шкільної бібліотеки, розглянуто питання наповнення інформаційного простору шкільної бібліотеки, подано рекомендації щодо створення в шкільних бібліотеках «багаторівневої» моделі із зонами праці та відпочинку.

Видання призначено бібліотекарям закладів загальної середньої освіти, а також буде корисним іншим фахівцям, які прагнуть створити сучасний інформаційно-освітній простір у своїх книгозбірнях.

©Державна науково-педагогічна бібліотека України
імені В. О. Сухомлинського, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1 РОЗДІЛ	
Технічне та комунікаційне оснащення шкільної бібліотеки	6
2 РОЗДІЛ	
Автоматизація бібліотечних процесів	11
3 РОЗДІЛ	
Наповнення інформаційного простору шкільної бібліотеки	13
4 Розділ	
Віртуальний інформаційний простір шкільної бібліотеки	16
5 Розділ	
Розширення спектра бібліотечних послуг за допомогою ІКТ	19
6 Розділ	
Створення сучасного фізичного бібліотечного простору	22
7 Розділ	
Декоративно-художнє оформлення бібліотечного простору	35
ВИСНОВКИ	41
Рекомендаційний бібліографічний список	42

ВСТУП

Концепція Нової української школи, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р, визначає принципи та ключові компоненти оновлення середньої освіти. Одним із таких компонентів є сучасне освітнє середовище закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО). Важливе місце в освітньому середовищі належить шкільній бібліотеці, яка покликана виконувати функції інформаційного, ресурсного, культурного, освітнього, соціокультурного центру. Серед головних завдань шкільної бібліотеки – надання якісних бібліотечних інформаційних послуг учасникам освітнього процесу та створення умов для всебічного розвитку особистості з глибоко усвідомленою громадянською й соціальною позицією, системними науковими знаннями.

Інформаційно-освітній простір (ІОП) шкільної бібліотеки є динамічним організованим середовищем, створеним в результаті спільної діяльності всіх структурних підрозділів ЗЗСО з застосуванням широкого спектру новітніх інформаційних технологій. Підвищення ролі шкільної бібліотеки як центру підтримки освітнього процесу потребує вироблення нових підходів до організації ІОП, що реалізується на базі інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ). Упровадження в практику роботи шкільної бібліотеки ІКТ забезпечує оптимізацію її роботи, а також сприяє інтеграції бібліотечно-інформаційної діяльності в основне русло ІОП ЗЗСО. Спектр використання ІКТ найрізноманітніший, але головне завдання шкільної бібліотеки полягає в тому, щоб застосування комп'ютера та мультимедійних технологій набувало світоглядного, загальнокультурного характеру, було спрямоване на всебічний розвиток особистості дитини та її творчих здібностей.

У сучасній шкільній бібліотеці кожен користувач повинен мати можливість працювати з інформаційними ресурсами внутрішньої мережі та інтернету, електронними колекціями, енциклопедіями, словниками, довідниками, електронними версіями підручників, цифровими копіями зображень, книжок і журналів, переглядати

компакт-диски, відеофільми, прослуховувати аудіокасети, друкувати будь-яку інформацію, необхідну для навчання та інших потреб, самостійно удосконалювати знання іноземних мов за допомогою інтерактивних технологій та створювати власні ресурси. У пункті 1.3.5. Порядку проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти (затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 09.01.2019 р. № 17 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 12.03.2019 р. за № 250/33221) зазначено, що *«у закладі освіти створено простір інформаційної взаємодії та соціально-культурної комунікації учасників освітнього процесу (бібліотека, інформаційно-ресурсний центр тощо)»*.

Упровадження ІКТ сприятиме трансформації шкільної бібліотеки в інтегровану частину шкільного освітнього середовища, залученню учнів до нових форм навчання, у тому числі інформаційно-пошукової діяльності, онлайн-освіти, та стимулюватиме у них прагнення до оволодіння інформаційною грамотністю.

Створення сучасного інформаційно-освітнього простору шкільної бібліотеки передбачає:

- технічне та комунікаційне оснащення шкільної бібліотеки;
- автоматизацію бібліотечних процесів;
- наповнення інформаційного простору бібліотеки (інформаційно-ресурсна база бібліотеки);
- створення віртуального інформаційного простору бібліотеки (вебсайт, вебсторінка, блог бібліотеки);
- розширення спектра бібліотечних послуг на основі ІКТ;
- створення сучасного фізичного простору (комфортні умови для користувачів, бібліотечний інтер'єр, зонування бібліотечного простору).

1 РОЗДІЛ

Технічне та комунікаційне оснащення шкільної бібліотеки

Трансформація діяльності шкільних бібліотек здійснюється на основі комп'ютеризації й підключення бібліотек до мережі інтернет, упровадження автоматизованої бібліотечної інформаційної системи (далі АБІС), надання доступу до електронних бібліотек і баз даних. Техніко-технологічне оновлення шкільних бібліотек сприяє інтеграції інформаційно-комунікаційного середовища закладів загальної середньої освіти до єдиного інформаційного простору країни, що має забезпечити комунікаційну трансформацію освіти України.

1. Комплект технічних засобів для оснащення робочого місця бібліотекаря:

Стаціонарний комп'ютер (моноблок або робоча станція з підключенням до інтернету), який використовується бібліотекарем для реєстрації, обліку, каталогізації бібліотечного фонду, оперативної комунікації в локальних і глобальних мережах, оперативного контролю за роботою користувачів у бібліотеці.

Гарнітура з мікрофоном (для індивідуального введення/виведення аудіоінформації в/з комп'ютера).

Принтер лазерний монохромний формату А4, призначений для оперативного друкування на звичайному папері та картках.

Принтер лазерний кольоровий формату А4, призначений для оперативного друкування на звичайному папері.

Планшетний сканер формату A4, призначений для сканування текстів документів з подальшим розпізнаванням, скануванням та оцифруванням фотографій (інших зображень).

Програмне забезпечення поділяють на три категорії: системне – програми, що виконують додаткові функції (створюють копії інформації, видають довідкову інформацію, перевіряють справність пристроїв персонального комп'ютера тощо); прикладне – програми, що забезпечують виконання певних робіт на комп'ютері (редагують текстові документи, створюють малюнки чи картини, обробляють інформаційні масиви тощо); інструментальне – системи програмування, що забезпечують створення нових програм для персонального комп'ютера мовою програмування.

2. Комплект технічних засобів для оснащення робочого місця користувача бібліотеки:

Робоча станція (моноблок або стаціонарний комп'ютер за кількістю робочих місць), орієнтована на безпечний пошук інформації (технічні засоби захисту: функції контролю в операційній системі, антивірус та спам-фільтр), читання електронних книжок та опрацювання тексту, динамічних таблиць, нерухомих зображень, монтаж відео- й аудіоматеріалів.

Гарнітура з мікрофоном (для індивідуального введення/виведення аудіоінформації в/з комп'ютера).

Принтер лазерний монохромний формату А4, призначений для оперативного друкування на звичайному папері та картках.

Планшетний сканер формату А4, призначений для сканування текстів документів з подальшим розпізнаванням, скануванням та оцифруванням фотографій (інших зображень).

Електронна книга – спеціальний планшет, призначений для читання книжок різних форматів чи прослуховування звукових файлів. Ці планшети, на відміну від звичайних планшетів, не мають інших функцій, крім зазначених. Існують моделі електронних книжок, які забезпечують самостійне завантаження книжки з інтернету. Зазвичай вони мають дисплеї з електронного паперу (на електронному чорнилі), які істотно економлять електроенергію, що витрачається лише на зміну зображення. У темряві інформацію з такого дисплея прочитати не можна, бо зображення утворюється за рахунок відбиття світла, яке падає на нього.

3. Комплект технічних засобів для групової діяльності:

Інтерактивна дошка – сенсорний екран, приєднаний до комп'ютера, зображення з якого передає на дошку проєктор. Інтерактивна дошка працює одночасно як монітор комп'ютера і як звичайна дошка. Досить доторкнутися до поверхні дошки, щоб керувати програмами, запущеними на комп'ютері, зокрема дотиком руки до поверхні можна відкрити комп'ютерний додаток або

веб-ресурс й демонструвати потрібну інформацію або ж малювати. Намальоване чи написане можна зберігати у вигляді комп'ютерних файлів, роздрукувати, надіслати електронною поштою, навіть зберегти у вигляді вебсторінок і розмістити їх в інтернеті.

Ноутбук – універсальний портативний персональний комп'ютер, у корпусі якого об'єднані типові компоненти ПК, у тому числі дисплей, клавіатура, вказівний пристрій (сенсорна панель або тачпад), а також акумуляторні батареї. Ноутбуки відрізняються невеликими розмірами і вагою, час автономної роботи ноутбуків змінюється в межах від 1 до 15 годин. Їх використовують для різних потреб, наприклад для підключення до проєктора й проєктування інформації на екран або інтерактивну дошку, для оперативного контролю за роботою учнів у бібліотеці.

Мультимедійний проєктор – пристрій, що проєктує зображення на екран за допомогою сигналу від комп'ютера, відеомагнітофона, CD або DVD-плеєра, відеокамери або телевізійного тюнера. Мультимедійні проєктори здатні не тільки відображати зображення, а й відтворювати звук. Окремі моделі мають мережеві можливості, що дає змогу об'єднати в мережу кілька комп'ютерів і підключити мережу до інтернету.

Акустичні колонки – система для відтворення звуку (прослуховування музики, фільмів).

Екран (настінний або переносний), призначений для проєктування зображень з проєкторів різного типу.

Фліпчарт – демонстраційна дошка, яку використовують для проведення презентацій, стратегічних сесій, інших групових заходів, зокрема для графічного зображення чи пояснення основних думок. Має алюмінієву рамку, поличку для аксесуарів, фіксований тримач для паперу, регульовану висоту.

В оснащеності шкільної бібліотеки не існує єдиних вимог. Однак важливо прийняти якусь формулу, на основі якої планувати кошторисні витрати з тим, щоб кожна нова бібліотека максимально відповідала потребам школи.

2 РОЗДІЛ

Автоматизація бібліотечних процесів шкільної бібліотеки

Комплексна автоматизація технологічних бібліотечних процесів є одним з важливих напрямів розвитку бібліотеки на етапі формування сучасного інформаційного суспільства, вона сприяє ефективнішій роботі бібліотеки завдяки новим можливостям та усуває рутинні операції.

Автоматизація бібліотечних процесів покликана забезпечити: одноразове введення даних і багатоцільове їх використання для пошуку документів, передавання масивів даних іншим організаціям, підготовку видань тощо; багатоаспектний пошук даних за різними ознаками та їх поєднанням без формування додаткових карток, покажчиків; організацію комплектування фонду з використанням баз даних видавництва з автоматичним формуванням замовлень і автоматизованим обліком їх виконання; автоматизований облік і ведення бібліотечної статистики. Інформаційна технологія сучасної бібліотеки ґрунтується насамперед на АБІС, що забезпечує аналітико-синтетичне опрацювання та представлення користувачам як традиційного (паперового) документного фонду бібліотеки, так і електронних інформаційних ресурсів, обслуговує бібліотечні фонди на всіх етапах – від придбання до замовлення.

АБІС складається з реляційної бази даних, програмного забезпечення, що взаємодіє з базою даних, і двох графічних користувацьких інтерфейсів (один – для читачів, другий – для персоналу). Окремі функції програмного забезпечення більшості АБІС є функціонально завершеними модулями, об'єднаними в загальний інтерфейс.

Повноцінна робота АБІС в світовому інформаційному просторі потребує виконання низки умов: відповідність стандартам (бібліографічним, на обладнання, програмне забезпечення та засоби

комунікацій), без яких неможлива сумісність з іншими системами; використання відкритої архітектури, що дає змогу працювати з поширеними продуктами; пропускна здатність мережі має забезпечувати достатні засоби комунікації.

Оперативний доступ до інформаційних ресурсів АБІС передбачає надання читачам таких можливостей: доступ до електронного каталогу (локальний і віддалений); доступ через інтернет до розподілених джерел інформації на вебсерверах інших освітянських установ; доступ до розподіленої системи електронних навчальних і методичних посібників, навчальних баз; локальне використання електронних словників, підручників, мультимедійних продуктів, повнотекстових баз даних тощо; доступ до електронних каталогів інших бібліотек; перегляд фахових електронних журналів; роботу з мультимедійними навчальними курсами і курсами для дистанційного навчання; перегляд списків рекомендованої літератури; доступ до електронної інформації, що міститься в базах даних бібліотеки; віддалене замовлення літератури; користування електронною поштою.

3 РОЗДІЛ

Наповнення інформаційного простору шкільної бібліотеки

1. Бібліотечний фонд (БФ)

Основою діяльності будь-якої бібліотеки є документні ресурси на різних носіях інформації, які утворюють бібліотечний фонд. Основним принципом у формуванні бібліотечного фонду є його якісне поповнення документами підвищеного попиту, різними за видами, тематикою, мовами, з використанням всіх можливих джерел. Повнота фонду залежить від типу закладу освіти, до структури якого входить бібліотека, мети і завдань бібліотеки, контингенту користувачів та їхніх запитів. Загальноприйнятих нормативів з цього питання немає. Історично склалося так, що в бібліотеках, у яких обслуговують дітей і юнацтво, існує певний розподіл фонду за питомою вагою типів документів (без урахування фонду підручників): суспільна література – 20 %, пізнавальна література – 30 %, художня література – 50 %. Шкільна бібліотека є невід’ємною складовою освітнього процесу. Для забезпечення користувачів найновішою інформацією фонд шкільної бібліотеки доцільно оновлювати кожні 10 років. У його складі має бути 10 % книжок, виданих за останні 2 роки, та 30–40 % книжок, виданих за останні 5 років. Таким чином, фонд бібліотеки щорічно оновлюють на 5–10 % загального фонду.

2. Електронні освітні ресурси (ЕОР)

У концепції Нової української школи зазначено, що Нова українська школа матиме у своїй структурі сучасну бібліотеку, яка стане ресурсним осередком і експериментальним майданчиком для учнів і вчителів, забезпечить вільний доступ до якісних електронних підручників, енциклопедій, бібліотек. Інтернет надає унікальні можливості для освіти, оскільки має не тільки величезний невичерпний масив освітньої інформації, а й виступає як засіб, інструмент для її пошуку, опрацювання, представлення. Інтернет є

джерелом активної інтелектуальної та комунікативної діяльності людини, яка має необмежені можливості для набуття знань, умінь, навичок. Шкільним бібліотекам сьогодні доступний широкий вибір електронних освітніх ресурсів – навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розроблені в електронній формі й розміщені на носіях будь-якого типу або у комп'ютерних мережах, що відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів і необхідні для ефективної організації навчально-виховного процесу. До них належать також навчальні фільми, звукозаписи, відеодемонстрації, а також сучасні освітні ресурси нового покоління, що мають добре побудовану нелінійну систему навігації у вигляді гіпертекстів, складаються з візуального або звукового фрагмента, а навчальні матеріали подано різними способами – за допомогою графіки, фото, відео, анімації та звуку. Метою створення електронних освітніх ресурсів є змістове наповнення освітнього простору, забезпечення рівного доступу здобувачів освіти до якісних навчальних і методичних матеріалів незалежно від місця їх проживання та форми навчання. До основних категорій освітнього контенту належать державні сховища електронних інформаційних ресурсів та інтернет-ресурси. Пошук освітніх інтернет-ресурсів можна здійснювати за допомогою тематичних каталогів або пошукових систем. Посилання на такі ресурси містяться на сайтах і порталах – Міністерства освіти і науки України (<http://www.mon.gov.ua>), «Освітньому порталі» (<http://www.osvita.org.ua>), «Освіта.UA» (<http://osvita.ua>), ВікіОсвіта (<http://www.eduwiki.urau.net>), «Освітні ресурси Інтернету» (<http://sites.google.com/site/osvitnires/>) та ін. Особливу роль у розширенні доступу до інформації відіграють електронні бібліотеки, що забезпечують подання інформаційних ресурсів в електронному вигляді. Вони є важливою складовою освітнього інформаційного простору та національного бібліотечно-інформаційного фонду країни. Наприклад, [Безкоштовна онлайн-бібліотека класичної української літератури «Відкрита книга»](#), [Бібліотека оригіналів та перекладів творів світової літератури](#), [Бібліотека. Читаєм онлайн](#), [«Дерево казок» – читати та слухати казки \(аудіо\) різних народів](#), [Електронна бібліотека «Культура України»](#), [Казки для дітей українською мовою](#), [Українська цифрова бібліотека](#), [«Електронна онлайн-](#)

бібліотека «Буква», Большая электронная библиотека, Поетика: бібліотека української поезії. Багато цікавої і актуальної інформації розміщено на вебсайтах і вебпорталах провідних бібліотек України. Наприклад, на вебпорталі Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (<http://dnpb.gov.ua/ua/>) представлено інформаційні ресурси бібліотеки, її структуру, діяльність всіх підрозділів, інформація про масові заходи та ін. Важливою складовою порталу є методична сторінка «Бібліотечному фахівцю», де бібліотекарі можуть отримати корисну професійну інформацію. Освітню професійно орієнтовану інформацію можна також знайти на сайтах Львівської обласної науково-педагогічної бібліотеки та Науково-педагогічної бібліотеки міста Миколаєва, Національної бібліотеки України для дітей та Державної бібліотеки України для юнацтва, обласних дитячих та юнацьких бібліотек. Онлайнове освітнє середовище дає можливість користуватися найпопулярнішими послугами інтеренту та опановувати різні технології, спонукає до пошуку нових методів розв'язання поставлених завдань, самостійного оволодіння знаннями з наданого безмежного простору, розвиває інноваційність та креативність мислення, уміння відшукувати корисну інформацію. Крім електронно-освітніх ресурсів, інформаційно-комунікаційне середовище шкільної бібліотеки передбачає оригінальну систему засобів і форм дидактичної організації навчальної і методичної діяльності, побудовану на активному використанні телекомунікаційних технологій, сучасних методичних та дидактичних матеріалів. Це мультимедійні засоби візуалізації навчання, професійно орієнтовані бази даних, алгоритми та штучні моделі використання методик і технологій освітньої діяльності, документального оформлення управлінських рішень тощо. До комунікаційних засобів належать також різні технологічні системи, навчальні відеофільми, мультимедійний ілюстративний матеріал до навчальних курсів, що демонструється за допомогою мультимедійного проектора, підключеного до комп'ютера під час уроків та позакласних заходів.

Віртуальний інформаційний простір шкільної бібліотеки

1. Вебсайт шкільної бібліотеки

Сучасна шкільна бібліотека має посісти своє місце в світовому інформаційному просторі, створивши на сайті школи власний вебсайт або вебсторінку, наповнені актуальною інформацією для користувачів про фонди, літературу, каталоги, картотеки, режим роботи, правила користування бібліотекою, тематичні заходи, книжкові виставки, послуги. Сайт – це обличчя шкільної бібліотеки в глобальній мережі й від того, як його організовано, складатиметься уявлення не тільки про неї, а й про заклад загальної середньої освіти. Головна мета сайту – поширення інформації про бібліотеку та її послуги; надання доступу віртуальним користувачам до її ресурсів; допомога дітям зорієнтуватися в мережі інтернет (запропонувавши їм посилання на безпечні, цікаві та корисні ресурси); популяризування книжки та читання. Важливо зрозуміти, що сайт створюється і функціонує саме для читачів, а не для бібліотекарів. Його контент має відповідати основним функціям шкільної бібліотеки – виховній, інформаційній, культурно-дозвілєвій, організаційній, сприяти формуванню інформаційної культури учнів. Сайт шкільної бібліотеки має бути зручним у навігації, щоб читачі, рухаючись за гіперпосиланнями, швидко відшуковували потрібну інформацію, оминаючи зайву, нецікаву, непотрібну. Для підтримання інтересу користувачів до сайту його потрібно систематично наповнювати новою актуальною інформацією та матеріалами. Хороший сайт впливає на рівень залучення до бібліотеки нових читачів, а також сприяє створенню сучасного інформаційного простору. У розробці сайту особливу увагу слід приділити його дизайну, який має бути виконаний в єдиному стилі й колірній гамі, мати оригінальні естетичні критерії та рішення. Не слід використовувати у великих обсягах графічні та мультимедійні

додатки, що значно уповільнює отримання інформації. Колір шрифту і колір фону мають гармоніювати і сприяти комфортному читанню. Рекомендовано не застосовувати більш як два шрифти на одній сторінці, які не повинні бути дуже великими або дуже маленькими. Родзинкою дизайну може стати використання малюнків учнів школи для оформлення сайту. При запозиченні матеріалів, світлин, ілюстрацій слід зазначати джерело інформації. Змістове наповнення бібліотечних вебсайтів має охоплювати різні види інформації – бібліографічну, фактографічну, повнотекстову. Головна умова оформлення цієї основної частини сайту – попередня детальна підготовка основних рубрик та гіперпосилань з урахуванням інформаційних потреб основних категорій користувачів. Усі інформаційні ресурси мають бути впорядкованими й легкодоступними, що можна досягти за допомогою розроблення єдиної інформаційно-пошукової системи. На бібліотечному вебсайті доцільно створювати окремі розділи, що міститимуть посилання на найкорисніші та запитувані цікаві сторінки в інтернеті, які відповідатимуть профілю бібліотеки й тематиці запитів користувачів. Для створення власного сайту шкільної бібліотеки можна скористатися послугою «Сайти Google». Сайти Google – це доволі потужна служба, яка здатна забезпечити ваші потреби і водночас є простою і зрозумілою.

Орієнтовна структура вебсайту шкільної бібліотеки:

- новини, календар для відображення інформації про заходи бібліотеки (якщо таку сторінку створено, її потрібно постійно оновлювати);
- контактна інформація (адреса, телефон, e-mail, ПІБ бібліотекаря);
- бази даних (якщо такі є в бібліотеці);
- правила користування бібліотекою;
- режим роботи;
- напрями роботи бібліотеки, послуги бібліотеки;
- посилання на ресурси для вчителів;
- посилання на освітні ресурси для школярів;
- посилання на довідкові ресурси;

- посилання на ресурси для батьків (читання, безпека в інтернеті);
- про читання – анотовані онлайн-ресурси;
- інформаційна грамотність (поради, ресурси);
- допомога в підготовці до уроків (посилання, поради, ресурси);
- матеріали вчителів;
- кращі творчі роботи школярів.

Для шкільних бібліотекарів, які планують розпочати роботу над створенням сайту або блогу, стане в пригоді ознайомлення з методичними рекомендаціями «Бібліотечні сайти та блоги», підготовленими Комунальним закладом «РОМЦ БКР» Черкаської районної ради: <https://www.slideshare.net/Oks123/ss-40538081>

2. Блог шкільної бібліотеки, бібліотекаря

Блог бібліотеки може вести як бібліотекар, так і читачі. Головне для бібліотечного блогу – бути цікавим для своєї аудиторії. Створення блогу шкільної бібліотеки сприятиме залученню нових читачів, налагодженню зв'язку з віддаленими користувачами бібліотеки, поширенню інформації про ресурси шкільної бібліотеки, анонсуванню бібліотечних подій, обговоренню книжкових новинок, подій, послуг, обміну досвідом з колегами тощо. Основою будь-якого блогу мають бути періодичність, стислість й індивідуальність. Це означає, що нова інформація на блозі має з'являтися досить часто, не рідше ніж двічі-тричі на тиждень. Цікавий та унікальний зміст блогу – одна з найважливіших складових успіху. Для того, щоб привернути увагу вчителів і школярів, можна розмістити блог новин, у якому віддати перевагу спеціальним шкільним програмам, спискам книжок або інтернет-ресурсів. За допомогою блогу набагато легше просувати в інтернеті бібліотечні послуги, ресурси й програми. В успішному створенні такого ресурсу важливу роль відіграють натхнення, мотивація й захопленість. Допоможе в роботі зі створення блогу ознайомлення з блогами бібліотекарів-новаторів або фахівців, професійна діяльність яких пов'язана з бібліотеками, які висвітлюють на своїх сторінках цікаві ідеї, ініціюють дискусії, закликають до дій, діляться досвідом.

5 РОЗДІЛ

Розширення спектра бібліотечних послуг за допомогою ІКТ

Шкільні бібліотекарі мають добре знати свого користувача, аналізувати інформацію щодо його потреб, вимог і вподобань, надавати якісні послуги, максимально адаптовані до індивідуальності користувача.

Надання бібліотечних послуг шкільною бібліотекою має за мету безпосереднє задоволення вимог учасників освітнього процесу. Розширюючи перелік послуг, бібліотека дедалі більше запроваджує нові засоби надання доступу до інформації, застосовуючи для цього сучасну електронну техніку та засоби комунікації.

Предметом бібліотечної послуги можуть бути документи та їх копії, бібліографічна інформація (уточнений бібліографічний опис, списки, покажчики літератури); тематичні добірки і дайджести (фрагменти текстів різноманітних документів, виявлені й скомпоновані відповідно до змісту й логіки читацького запиту); консультації, що полегшують читачам самостійний пошук інформації, роботу з традиційними й електронними документами тощо. Із розвитком інтернету дедалі популярними стають такі послуги, як використання ресурсів електронних бібліотек та повнотекстових баз даних, пошук інформації в електронних каталогах інших бібліотек, віртуальне довідково-бібліографічне обслуговування, електронне доставляння документів, електронне розсилання інформаційних повідомлень про нові надходження літератури, виставки та заходи, що проводяться в шкільній бібліотеці тощо. Кожен із учасників освітнього процесу має також змогу скористатися різними інформаційними засобами для створення самостійних творчих продуктів у процесі навчальної або професійної діяльності, організувати корпоративну або власну вебсторінку з будь-якої теми, поспілкуватися з друзями з різних куточків світу, взяти участь у багатьох конференціях, форумах,

диспутах. Усі ці сервісні послуги оптимізують співпрацю між користувачем і бібліотекою. Формування перспективної асортиментної політики бібліотеки потребує вивчення попиту учасників освітнього процесу на інформаційні продукти і послуги.

***Орієнтовний перелік послуг, які може надавати
шкільна бібліотека на основі використання ІКТ***

Асортиментні групи	Види послуг
Послуги, що надаються на основі документального обслуговування	Користування електронним каталогом. Надання доступу до інтернет-ресурсів (баз даних, електронних бібліотек, електронних журналів тощо). Надання у тимчасове користування (на абонементі чи в читальній залі) електронних документів на цифрових носіях. Надання в постійне користування (скачування) документів із повнотекстових баз даних. Надання в постійне користування копій сканованих документів. Електронне доставляння документів. Надання в тимчасове користування електронних читанок (електронних рідерів)
Послуги, що надаються на основі бібліографічного обслуговування	Підготовка бібліографічних посібників (покажчики, списки літератури, БД): – тематичні й проблемно-тематичні; – нові надходження;

	– краєзнавчі тематичні добірки. Підготовка віртуальних виставок (тематичних, нових надходжень). Створення мультимедійних презентацій, буктрейлерів тощо. Віртуальні довідки (щодо уточнення бібліографічного опису, тематичні).
Інформаційний супровід масових заходів (читацьких конференцій, семінарів, виховних годин, презентацій, творчих зустрічей, літературних і музичних вечорів тощо).	Створення мультимедійної наочності: відеороликів, комп'ютерних презентацій, електронних фотоколажів для проведення масових заходів.
Організація змістовного дозвілля учнів	Проведення вебквестів, ігор. Організація онлайн-зустрічей.
Організація пізнавальної творчої діяльності учнів	Створення буктрейлерів, віртуальних екскурсій, рекламних роликів тощо.

Створення сучасного фізичного бібліотечного простору шкільної бібліотеки

Якість роботи шкільної бібліотеки з обслуговування учасників освітнього процесу значною мірою визначається тим, як організовано її фізичний простір. Правильно оснащену шкільну бібліотеку характеризують такі показники: відповідність організації простору бібліотеки конкретним потребам освітнього процесу; можливість адаптації приміщення бібліотеки до змін у бібліотечних процесах та до нових інформаційних технологій; правильна організація бібліотечного простору, що забезпечує експлуатацію, утримання й безпеку меблів, техніки, обладнання та матеріалів; спрямованість бібліотеки на надання вільного й своєчасного доступу до інформаційних ресурсів. Привабливе, візуально естетичне оформлення має сприяти відпочинку й навчанню. У бібліотеці можна поспілкуватися з друзями, провести ділову зустріч, взяти участь у культурних заходах тощо.

1. Розташування та площі

В облаштуванні приміщень шкільних бібліотек і реконструкції існуючих необхідно враховувати такі рекомендації:

- основне приміщення бібліотеки доцільно розташовувати на першому поверсі (проектним рішенням має бути передбачено потреби користувачів з особливими потребами);
- облаштувати комфортні зони на площі приміщення бібліотеки: для обслуговування користувачів, самостійної роботи, зберігання фонду, рекреаційна зона;
- забезпечити ізольованість приміщення бібліотеки (хоча б його частини) від зовнішніх джерел шуму;

- організувати достатнє освітлення приміщення бібліотеки (у разі потреби – штучним освітленням);
- забезпечити відповідність температури в приміщенні санітарним нормам (для створення комфортних умов для читачів бібліотеку оснащують кондиціонером);
- естетично оформлювати, використовувати елементи декоративного оформлення, створити оригінальні полиці, арки з додатковим освітленням із гіпсокартону, оформлювати стіни зображеннями персонажів казок чи героїв популярних дитячих книжок;
- урахувати в проєктному рішенні особливі потреби користувачів-інвалідів.

Сумарну площу всіх приміщень шкільної бібліотеки визначають з розрахунку не менше ніж 0,3 м² на кожного учня школи; 2,4 м² – на одне читацьке місце; фонд відкритого доступу – 5,0 м² на одну тисячу одиниць фонду; книгосховище – 2,5 м² на одну тисячу одиниць зберігання тощо.

Більш детальну інформацію щодо складу, площі та вимог до окремих приміщень бібліотеки містять ДБН В.2.2-3:2018. (http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2018/06/V223_InBul.pdf 181 181).

2. Організація бібліотечного простору

Шкільна бібліотека як фізичний простір передбачає забезпечення всіх учасників освітнього процесу доступом до просторово-відокремлених зон, оснащених робочими місцями, технічним обладнанням і комунікаційною інфраструктурою.

«Багаторівневі» моделі із зонами роботи й відпочинку в шкільних бібліотеках мають максимально відповідати запитам та інтересам користувачів. Зонування не передбачає «жорстких» кордонів, кожен читач за бажанням може вільно переходити з рівня на рівень. Це сприятиме зацікавленості у відвідуванні читачами бібліотеки, де комфортно й затишно завдяки внутрішньому функціональному дизайну, креативному середовищу та інноваційним методам роботи.

Організація бібліотечного простору передбачає такі принципи зонування:

- відкритість;
- комфортність;
- креативність;
- мобільність;
- багатофункціональність;
- безпека.

Дотримання принципів зонування уможлиблює візуальне розмежування простору шкільної бібліотеки на кілька функціональних зон без порушення загальної стилістики приміщення. Підвищення рівня комфортності бібліотеки, вдосконалення її естетичного вигляду передбачає гнучке планування, використання різних засобів і прийомів дизайну, таких, зокрема, як кольорове оформлення та ін. В організації окремих фокус-зон ураховують те, що вони мають бути оснащені новими ІКТ, адже більшість відвідувачів приходять до бібліотеки не тільки для читання книжок, а й для отримання доступу до інформації через мобільні пристрої – смартфони, планшети й ноутбуки.

Орієнтовний перелік зон

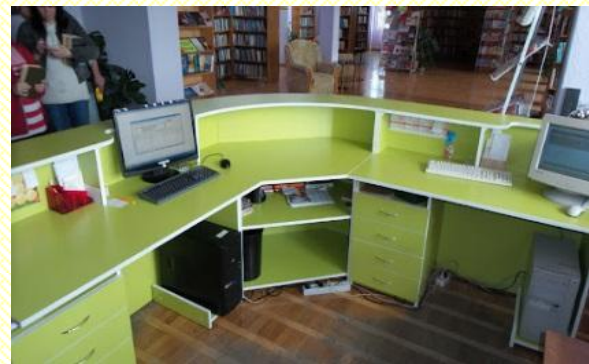
ЗОНА ВХОДУ ДО БІБЛІОТЕКИ:

може бути оформлена тематичним розписом стін та декором, інформаційними стендами (з правилами користування бібліотекою, режимом її роботи, бібліотечними послугами, анонсами подій). За наявності вільного місця можна створити куточок для спілкування й відпочинку.

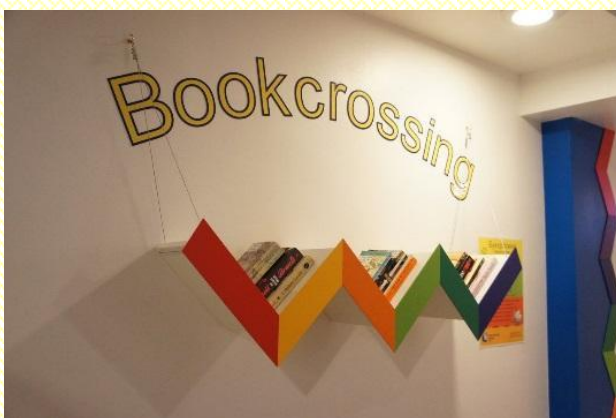

ЗОНА АБОНЕМЕНТА: ресепшн, де реєструють читачів і здійснюють видачу документів.

Зону абонементна оснащено автоматизованим робочим місцем, ергономічною кафедрою обслуговування без зайвих надбудов, що відокремлюють бібліотекаря й користувача.

У зоні абонементна можна виокремити підзону вільного обміну книжками – «буккросинг».

ІНФОРМАЦІЙНА ЗОНА

забезпечує доступ до традиційних та електронних каталогів, картотек, довідкових видань, тематичних добірок матеріалів. Центральне місце в інформаційній зоні займає виставкова (експозиційна) підзона, яку використовують для організації різноманітних тематичних виставок.

У цій зоні також можуть бути розміщені тематичні інформаційні куточки, стенди, на яких представлено інформацію про послуги бібліотеки, анонси подій, тематичні плакати. Інформаційну зону оснащують сучасним технічним обладнанням для надання послуг, таких як сканування, друкування текстів, копіювання.

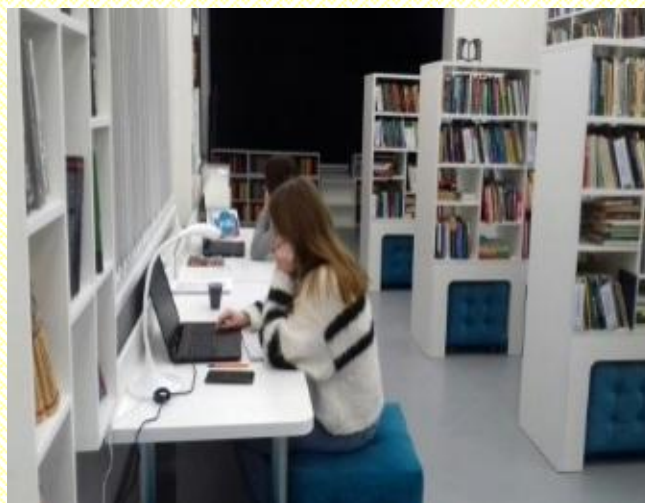

ЗОНА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ІНФОРМАЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ

оснащена сучасною комп'ютерною технікою з підключенням до інтернету та Wi-Fi, де користувачі зможуть працювати на комп'ютері, створювати документи, електронні презентації, готувати реферати, виконувати самостійну роботу, що потребує зосередження й тиші.

У цій зоні для найменших користувачів можна обладнати місця для індивідуальних занять: «подивись казку – вибери книжку – пограй на комп'ютері». При проектуванні цієї зони слід враховувати всі норми роботи за комп'ютером, зокрема розміщення біля вікна, забезпечення природного освітлення.

ЗОНА КОЛЕКТИВНОЇ РОБОТИ

оснащена меблями-трансформерами, що уможлиблює варіативне використання бібліотечного простору для проведення масових заходів різного рівня: інтегрованих відкритих уроків, олімпіад, мережових відеозанять, лекцій.

Зона має бути оснащена інтерактивною дошкою або мультимедійним проєктором з акустичними колонками та екраном, демонстраційною дошкою (фліпчарт), що застосовується під час проведення презентацій, лекцій, тренінгів та інших групових заходів. За відсутності у шкільній бібліотеці «зони самостійної роботи з інформаційними ресурсами» в цій зоні можна передбачити просторово-відокремлені робочі місця для самостійної роботи.

РЕКРЕАЦІЙНА ЗОНА – місце психологічного розвантаження та дозвілля учнів, де можна поспілкуватися з друзями, взяти участь в культурних заходах і забавах, різноманітних інтерактивних навчальних програмах, конкурсах, інтелектуальних та розважальних іграх, квестах, заняттях творчих майстерень.

Зона має бути облаштована комфортними м'якими меблями яскравого забарвлення, настільними іграми, стелажами з цікавою літературою та іграшками.

ФОТОЗОНА. Для візуальної привабливості бібліотек використовують різні дизайнерські прийоми, у тому числі організацію фотозон для фотографування й селфі на фоні тематичних композицій.

Фотозони бібліотек можуть бути постійними, тимчасовими, приуроченими до певної події.

Фотозона може бути пласкою, тобто вимальована на стіні або об'ємною за рахунок розміщення меблів, квітів, декорацій.

Місце для фотозони слід вибрати так, щоб її розміри не суперечили технічній можливості зробити знімок.

ЗОНА ФОНДОСХОВИЩА

оснащена спеціалізованими меблями і системами зберігання (бібліотечні одно/двосторонні стелажі), розсувні системи зберігання книжок, стіл для видачі книжок із фонду навчальної літератури.

У зв'язку із зонуванням бібліотечного простору і через брак площ у шкільних бібліотеках набувають актуальності стелажі-трансформери, які легко перебудувати й перегрупувати та можна використовувати для виокремлення зон. Залежно від можливостей зона може бути оснащена обладнанням для автоматизації обліку фонду (RFID, QR-коди).

АДМІНІСТРАТИВНА ЗОНА –
приміщення для зберігання
аудіовізуального та іншого
обладнання і матеріалів.

ПРИКЛАДИ ШКІЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ З ПРОСТОРОВО- ВІДОКРЕМЛЕНИМИ ЗОНАМИ

У разі потреби просторово-відокремлені зони можна швидко видозмінювати та використовувати одну й ту саму зону за різним призначенням. Розроблення власної стратегії зонування бібліотечного простору шкільної бібліотеки

сприятиме перетворенню її на привабливе й креативне місце.

Декоративно-художнє оформлення бібліотечного простору

Бібліотечний простір має відповідати сучасним потребам користувачів.

Для відчуття цілісності всіх приміщень, що входять до сфери діяльності шкільної бібліотеки, слід об'єднати їх єдиним кольоровим рішенням (повним або частковим).

Для оформлення інтер'єру обирають гармонійне поєднання кольорів. Можна використовувати яскраві й нейтральні відтінки фарб, однак колір не повинен бути надто інтенсивним і агресивним.

Найкраще стіни фарбувати. Фарба практична, не вигорає на сонці, з легкістю реставрується і забезпечує швидку зміну інтер'єра.

Для окремих стилів (наприклад, лофт або скандинавський стиль) характерною є відсутність штор і фіранок. Однак, якщо шкільна бібліотека оформлена в іншому стилі, не варто відмовлятися від

оформлення віконних прорізів (жалюзі, штори тощо), оскільки вони надають інтер'єру завершеності.

Як декор рекомендують використовувати колажі, плакати, графіті, наклейки на стіни й вікна, вітражі, ігрові елементи, декоративні підставки й прикраси, естампи й постери, репродукції картин, портрети й погруддя (письменників, художників, спортсменів та ін.), бібліотечні інсталяції.

При доборі меблів необхідно приділяти увагу не тільки їх естетичній привабливості та відповідності інтер'єру, а й практичності. Кращими щодо екологічності є меблі з натурального дерева. Непогано також зарекомендувала себе міцна і надійна фанера.

Сучасна шкільна бібліотека – це «зелена бібліотека», де важливо створити атмосферу, наближену до природи, з використанням рослин, акваріумів, фонтанчиків, плазмових панелей, збільшених фотографій або кольорових шпалер із видами, які радують око, з елементами флори і фауни.

В оформленні будь-якої бібліотеки дуже важливо створити її індивідуальний стиль. Усі деталі простору потрібно ретельно продумувати і поєднувати між собою, тільки тоді інтер'єр виглядатиме завершеним і цільним.

Засоби оформлення шкільної бібліотеки

СТЕНДИ. Такі засоби чудово підійдуть для того, щоб проінформувати відвідувачів про нові надходження документів або заходи. Вони також будуть хорошим рішенням в організації виставки.

Стенди можна красиво прикрасити, щоб створити творчу атмосферу, яка запам'ятається надовго. На стендах розміщують інформацію про книжки, додають ілюстрацій та інших цікавих матеріалів, які не зможуть залишити байдужими відвідувачів виставки.

Сьогодні існує безліч організацій, що пропонують макети мобільних виставок. Вони допоможуть створити необхідну атмосферу під час заходу.

ПЛАКАТИ використовують у шкільних бібліотеках в агітаційних, рекламних чи навчальних цілях.

Плакат має бути розміщений на фоні інших засобів візуальної інформації, його потрібно сприймати з великої відстані.

ІНСТАЛЯЦІЇ. Справжньою знахідкою для шкільної бібліотеки може стати поява незвичайного читача – Бібліомен (Бібліовумен), виготовленого з книжок і журналів.

ВИСНОВКИ

Створення привабливого бібліотечного простору є надзвичайно важливим. Завдяки стильному і сучасному дизайну з багаторівневими зонами читачі відчувають комфорт. Бібліотека перетворюється на місце для навчання та активного дозвілля дітей і підлітків, надаючи їм можливості для якісного розвитку й нівелюючи вплив вулиці. Будь-який заклад освіти може розробити проєкт власного бібліотечного простору, де кожен учасник освітнього процесу зможе займатися своєю справою: вчитися, підвищувати свій професійний рівень, брати участь у соціокультурних заходах, відпочивати. Модернізація простору шкільної бібліотеки і впровадження нових креативних форм роботи сприятимуть збільшенню кількості активних читачів, об'єднанню в локальне співтовариство учасників освітнього процесу, формуванню її позитивного іміджу.

ДОДАТОК 1

Бібліотечний простір (рекомендаційний бібліографічний список)

Розділ 1. Законодавча і нормативна база

1. **Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року** : розпорядж. Каб. Міністрів України від 14 квіт. 2021 р. № 366-р // Офіц. вісн. України. – 2021. – № 36. – Ст. 2154 ; Уряд. кур'єр. – 2021. – 26 трав. (№ 99). – Текст документа представлено також в інтернеті: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>.
2. **Про затвердження ДБН В.2.2-40:2018 „Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення”** [Електронний ресурс] : наказ М-ва регіон. розвитку, буд-ва та житл.-комун. госп-ва України від 30 листоп. 2018 р. № 327 // БУДСТАНДАРТ Online : сервіс док-тів. – Електрон. дані і прогн. – [Київ], 2018. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=80900, вільний (дата звернення: 8.07.2021). – Назва з екрана.
3. **Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення** : ДБН В.2.2-40:2018. – Київ : Мінрегіон України, 2018. – 64 с. – Текст документа представлено також в інтернеті: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/01/V2240-2018.pdf>.
4. **Параметри якості та базові статистичні дані щодо будівель бібліотек. Площа, функціональність та дизайн** : ДСТУ ISO/TR 11219:2018 (ISO/TR 11219:2012, IDT) / ТК 144. – [Чинний від 2019-01-01. – Б. м. : б. в.]. – 139 с. – (Інформація та документація). – Прийнятий методом підтвердження. – Англ. мовою.

Стандарт надає рекомендації щодо планування бібліотечних будівель і може бути застосований як до нових будівель, так і при реконструкції існуючих бібліотечних будівель або у випадку розміщення бібліотеки в інших приміщеннях. У ньому містяться вимоги до простору користувацьких зон, фондосховищ і службових приміщень; висвітлено технічні аспекти, такі як система безпеки, акустичні умови, навантаження на підлогу, система освітлення і електропроводки, засоби транспортування. Технічні нормативи можуть бути застосовані до всіх типів бібліотек у всіх країнах, але особливо до академічних і публічних бібліотек. Стандарт призначений для бібліотек, архітектурно-проектних організацій, фінансових установ.

5. **Патлань, Ю.** Про набуття чинності з 1 квітня 2019 р. Державних будівельних норм В.2.2– 40:2018 „Інклюзивність будівель і споруд” / Юлія Патлань // Шкіл. б-ка плюс. – 2019. – Черв. (№ 11/12). – С. 2–8.

Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327 затверджено нові ДБН В.2.2-40:2018 „Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд . Основні положення” (ДБН В.2.2-40:2018). З набуттям чинності 1 квітня 2019 року ДБН В.2.2-40:2018 втратили чинність ДБН В.2.2-17:2006 „Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення”. ДБН В.2.2-40:2018 поширюються на проектування, будівництво нових та реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт та технічне переоснащення існуючих житлових будинків та громадських будівель та споруд, а також розумне їх пристосування з урахуванням потреб маломобільних груп населення (МГН).

Розділ 2. Бібліотечний простір: поняття, структура, функціонування

6. Амельченко, Ю. Новий простір бібліотеки: популярність, репутація, бренд / Ю. Амельченко // Бібл. планета. – 2018. – № 1. – С. 17–19.

У статті представлено досвід Одеської ОУНБ ім. М. Грушевського щодо впровадження варіативних моделей бібліотечного обслуговування, зонування бібліотечного простору, надання користувачам широкого спектра традиційних та інноваційних послуг, створення для них комфортного середовища.

7. Амлінський, Л. Бібліотечний комфорт: розкіш чи веління часу / Лев Амлінський // Бібл. вісн. – 2010. – № 3. – С. 39–44. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2010_3_6.
8. Балашова, Е. В. Дизайн в библиотечном деле / Е. В. Балашова, М. П. Тищенко, А. Н. Ванеев // Шкіл. б-ка. – 2006. – № 10. – С. 78–88.
9. Бевз, Є. Бібліотечна будівля як „друг” / Євгенія Бевз // Шкіл. б-ка. – 2012. – № 5. – С. 51–54.
10. Березкина, Н. Библиотечное пространство: каким оно может быть в современной библиотеке / Наталья Березкина // Бібл. світ. – 2018. – № 6. – С. 5–6. – Библиогр.: 13 назв.
11. Будівлі українських бібліотек : матеріали бібліотекознавчого дослідж. / Держ. наук. архітектур.-будів. б-ка ім. В. Г. Заболотного ; [уклад. В. М. П'яскіна ; консультант Т. С. Румілець ; редкол.: Г. А. Войцехівська та ін.]. – Київ : [б. в.], 2017. – 278, [1] с. – Текст видання представлено також в інтернеті: <https://ru.calameo.com/read/00557288030fc38e0360c>.
12. Дригайло, С. В. Створення комфортних умов роботи для користувачів і співробітників у бібліотеці / С. В. Дригайло // Бібліотекознавство. Документознавство.

Інформологія. – 2009. – № 4. – С. 63–72. – Бібліогр.: 18 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2009_4_11.

- 13. Жукова, В. П.** Вплив чинників на професійно-діяльнісне середовище бібліотеки / В. П. Жукова // Вісн. Харків. держ. акад. культури : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури. – Харків : ХДАК, 2010. – Вип. 31. – С. 208–215. – Бібліогр.: 8 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2010_31_24.

Систематизовано негативні та шкідливі чинники професійно-діяльнісного середовища бібліотеки.

- 14. Жукова, В. П.** Елементи професійно-діяльнісного середовища бібліотеки / В. П. Жукова // Вісн. Харків. держ. акад. культури : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури. – Харків : ХДАК, 2011. – Вип. 34. – С. 177–184. – Бібліогр.: с. 183–184. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2011_34_19.

Схарактеризовано елементи професійно-діяльнісного середовища бібліотеки: організаційні, економічні, функціональні, предметні, технологічні, виконавські, системні, цільові, якісні та середовищні.

- 15. Зверевич, В. В.** Библиотечное пространство: понятие, структура, функционирование, вектор развития / В. В. Зверевич // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2014. – № 4. – С. 15–20. – Бібліогр.: 10 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2014_4_5.

Подано визначення бібліотечного простору (БП). Показано, що БП поділяється на 2 частини – „реальну” й „віртуальну”. „Віртуальну” частину БП запропоновано називати „електронний бібліотечний простір” (ЕБП). Проаналізовано частини ЕБП, котрі бібліотека займає на своєму веб-сайті, в соціальних мережах та „мобільних” додатках.

- 16. Зубченко, Л. А.** Библиотечный дизайн / Л. А. Зубченко // Шкіл. б-ка. – 2006. – № 10. – С. 73–77.

- 17. Козачук, І.** Інклюзивно-мистецькі простори в бібліотеках / Ірина Козачук, Ольга Шуман // Бібл. форум: історія, теорія і практика. – 2020. – № 1. – С. 14–16.

У статті висвітлено досвід роботи Добропільської міської централізованої бібліотечної системи, яка має Центральну бібліотеку та 5 бібліотек-філій, щодо реалізації проєкту „Мережа інклюзивно-мистецьких просторів в бібліотеках міста Добропілля”, підтриманого Українським культурним фондом.

- 18. Матвійчук, О. Є.** Дизайн та інтер'єр бібліотеки як соціокультурна проблема / Матвійчук Оксана Євгенівна // Культурологічна думка : щорічник наук. пр. / Нац. акад. мистецтв України, Ін-т культурології. – 2011. – [№] 4, спец. вип. – С. 123–127. – Бібліогр.: 11 назв.

- 19. Мерчандайзинг у бібліотеці, або Як полегшити вибір книги читачу : консультація** / Нац. б-ка України для дітей ; [авт.-уклад. Н. І. Безручко ; літ. ред. О. А. Кадькаленко ; відп. за вип. А. І. Гордієнко]. – Київ : [б. в.], 2015. – 19 с. – Бібліогр.: с. 19. – (Бібліотечний формат для дітей – нова якість в новому столітті). – Текст видання представлено також в інтернеті: <https://chl.kiev.ua/mbm/Book/View/182#page/1/mode/2up>.
- 20. Новий освітній простір : сучас. обладнання : інформ. посіб. : 1 берез. 2019 / М-во регіон. розвитку, буд-ва та житлово-комунал. госп-ва, М-во освіти і науки України** [та ін. ; авт. Косик Вікторія]. – [Київ : б. в., 2019]. – 52 с. – Текст видання представлено також в інтернеті: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2019/05/NOP_Suchasne-obladnannya.pdf.
- 21. Новий освітній простір : мотивуючий простір : інформ. посіб. : 1 лип. 2019 / М-во регіон. розвитку, буд-ва та житлово-комунал. госп-ва, М-во освіти і науки України** [та ін. ; авт. Данило Косенко]. – [Київ : б. в., 2019]. – 255 с. – Текст видання представлено також в інтернеті: http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/NOP_Motivuyuchiy-prostir.pdf?fbclid=IwAR2zG-RvTWNAYHsmO51FGS3EBkGO3zoazTo9PVbpFRNZH5Sc2t-pwbY8p_s.
- 22. Осаула, В.** Запах в библиотеке как элемент комфортности / В. Осаула // Бібл. форум України. – 2007. – № 3. – С. 28–30.
- 23. „Простір традиційних бібліотек – Простір сучасної бібліотеки – фокус-зони”** [Електронний ресурс] : інформ.-метод. матеріали / Харків. обл. універс. наук. б-ка ; [уклад. Н. М. Грачова ; ред. Л. М. Федотова]. – Електрон. дані. – Харків : [б. в.], 2020. – 20 с. – Режим доступу: http://library.kharkov.ua/libdruk/LibKh-00000000311.pdf?fbclid=IwAR3IsF-KMmtukBFNPtyBDILctwrh4mEHhLQsXLChv_X9ZQCim9WTKTPSPw, вільний (дата звернення: 21.11.2020). – Назва з екрана.
- 24. Прохорова, Г.** Формування нового іміджу бібліотеки в сучасних умовах / Ганна Прохорова // Бібл. форум України. – 2014. – № 4. – С. 33–34. – Бібліогр.: 11 назв.
- Статтю присвячено питанню необхідної реорганізації бібліотечного простору в умовах нових інформаційних потреб користувачів; особливу увагу акцентовано на втіленні ідеї „третього місця” на бібліотечних теренах.*
- 25. Пруднікова, Л. М.** Оформлення шкільної бібліотеки / Л. М. Пруднікова // Шкіл. бібліотекар. – 2013. – № 5 (трав.). – С. 2–4.
- 26. Риб’янцева, І.** Комфортний простір – підґрунтя для якісного бібліотечного обслуговування / І. Риб’янцева // Бібл. планета. – 2012. – № 2. – С. 10–11.

- 27. Руководство ИФЛА по библиотечному обслуживанию детей в возрасте 0–18** [Электронный ресурс] / ИФЛА, Секция б-к для детей и юношества ; под ред. Кэролинн Рэнкин ; пер. на рус. яз. Вера Петровна Чудинова [и др.]. – 2-е изд. (перераб. изд. 2003 г.). Версия 1.1.1. – Электрон. данные. – [Москва], 2019. – 28 с. – Принят Проф. ком. ИФЛА в авг. 2018 г., дата перевода: май 2019 г. – Режим доступа: <https://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/ifla-guidelines-for-library-services-to-children-aged-0-18-ru.pdf>, вільний (дата звернення: 7.07.21). – Назва з екрана.

Одну з частин посвячено дизайну простору й створенню комфортної атмосфери дитячого відділу публічної бібліотеки.

- 28. Талалаєвська, М.** Нові бачення просторових рішень бібліотек : (за матеріалами зарубіж. і укр. інтернет-джерел) / М. Талалаєвська // Бібл. планета. – 2018. – № 1. – С. 20–22. – Бібліогр.: 14 назв.

Автор аналізує цікаві приклади наповнення бібліотечного простору змістовим контентом, його пов'язаність як із традиційними функціями книгозбірень, так і з новими завданнями, що виникають під впливом сучасної соціокультурної реальності.

- 29. Тюркеджи, Н.** Асистивні технології у бібліотеках: світовий і вітчизняний досвід / Наталія Тюркеджи // Бібл. вісн. – 2021. – № 1. – С. 48–55. – Бібліогр.: 14 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2021_1_8.

Термін „асистивні (допоміжні) технології” в тексті „Конвенції ООН про права людей з інвалідністю” визначається як великий спектр допоміжних засобів та послуг для людей з особливими потребами, завдяки яким відбувається підвищення функціональних можливостей таких особистостей. Допоміжні технології дають людям з особливими потребами можливість бути більш продуктивними, незалежними, отримувати освіту, володіти різною інформацією. Мета статті – з'ясувати рівень впровадження асистивних технологій у роботу бібліотек, спираючись на вітчизняний та світовий досвід.

- 30. Хемчян, І. І.** Інформаційно-освітній простір бібліотеки закладу загальної середньої освіти / І. І. Хемчян, О. Л. Гончаренко // Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 26 берез. 2021 р. / Міжнар. гуманіт. дослідн. центр, Research Europe. – Дніпро, 2021. – С. 33–37. – Бібліогр.: 6 назв.
- 31. Циркіна, С.** Окремі аспекти дизайну бібліотечних приміщень / С. Циркіна // Шкіл. б-ка плюс. – 2010. – Квіт. (№ 7). – С. 11–16.
- 32. Чотири простори бібліотеки:** модель діяльності : практ. посіб. / Укр. бібл. асоц. ; [авт.-уклад.: Оксана Бояринова, Оксана Бруй, Лариса Лугова, Ярослава Сошинська,

Ірина Шевченко]. – Київ : [УБА], 2020. – 103 с. – Текст видання представлено також в інтернеті: <file:///C:/Users/1/Downloads/Чотири%20простори%20бібліотеки.pdf>.

У виданні представлено модель бібліотеки, що поєднує чотири простори – навчання, натхнення, зустрічей та подій, адаптовану експертами для застосування в публічних бібліотеках України. Загальну концепцію кожного простору доповнюють дизайнерські рішення, ідеї щодо змістового наповнення, приклади бібліотечних послуг та сервісів.

- 33. Шкира, О. І.** Артпростір в бібліотечному середовищі як інструмент особистісного та професійного зростання фахівців бібліотеки / Шкира Ольга // Бібліотека закладу вищої освіти в умовах трансформаційних змін: відкрита наука, відкритий доступ, цифрова педагогіка : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 20–21 верес. 2018 р.) / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, Бібліотека ім. М. А. Жовтобрюха, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського [та ін.] ; [редкол.: Степаненко М. І. та ін.]. – Полтава, 2018. – С. 134–139. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/10759>.

У статті відображено практичний досвід співпраці бібліотеки ДВНЗ „Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди” з психолого-медико-педагогічною консультативною службою університету, що передбачає розкриття особистості, згуртування колективу, створення комфортного мікроклімату та позитивного іміджу бібліотеки.

- 34. Шкира, О. І.** Комфорт бібліотечного простору як запорука всебічного розвитку майбутнього фахівця / О. І. Шкира // Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського : зб. наук. пр. / Нац. акад. пед. наук України, Держ. наук. пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – Вінниця, 2014. – Вип. 4 : Інтегрований галузевий інформаційний ресурс: стан, перспективи створення та забезпечення доступу. – С. 281–286. – Бібліогр.: 5 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://journals.dnrb.gov.ua/article/view/64126>.

У статті на прикладі діяльності бібліотеки ДВНЗ „Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди” розглянуто засади й основний зміст діяльності книгозбірні вишу в сучасних умовах. Висвітлено систему роботи щодо розвитку бібліотечного простору, забезпечення оперативної та якісної інформаційної підтримки навчально-виховного, наукового процесів із максимально ефективним використанням бібліотечних ресурсів і новітніх інформаційних технологій; наголошено на важливості створення комфортних бібліотечних умов для фахового й особистісного розвитку майбутніх педагогів.

- 35. Шкира, О. І.** Поліфункціональний характер моделювання бібліотечного простору ДВНЗ „Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди” / О. І. Шкира // Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського / Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – Київ : Нілан-ЛТД, 2012. – Вип. 3 : Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України: стан та перспективи. – С. 268–282. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://journals.dnrb.gov.ua/article/view/80964/81736>.
- 36. Шкира, О.** Просторова модель бібліотеки вишу / Ольга Шкира // Бібл. вісн. – 2011. – № 5. – С. 43–47. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2011_5_9.
- 37. Шкира, О. І.** Характер моделювання інтелектуально-культурологічного середовища в бібліотечному просторі [Електронний ресурс] / Шкира О. І. // Бібліотеки ВНЗ України у процесі імплементації Закону „Про вищу освіту” та інформатизації суспільства : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 16–19 черв. 2015 р., м. Івано-Франківськ / Наук. б-ка ім. М. Максимовича Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка, Наук. б-ка Львів. нац. ун-ту ім. Івана Франка, Наук.-техн. б-ка Івано-Франків. нац. техн. ун-ту нафти і газу. – Електрон. дані. – Івано-Франківськ : [НТБ ІФНТУНГ], 2015. – С. 324–338. – Бібліогр.: 11 назв. – Режим доступу: <http://library.nung.edu.ua/sites/default/files/conf2015-06-19/konf-2015-5.pdf>, вільний (дата звернення: 15.04.2021). – Назва з екрана.
- Мета роботи – на прикладі книгозбірні ДВНЗ „Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди” розкрити характер моделювання бібліотечного простору.*
- 38. [Які вимоги до освітлення приміщень бібліотек природним світлом?]** // Журн. для керівника бюджет. сфери. – 2008. – № 10. – С. 95–96.
- 39. Ярошенко, Т. О.** Технології Веб 2.0 для бібліотек і користувачів: нові можливості розвитку бібліотечного середовища : посіб. для бібліотекарів за прогр. підвищення кваліфікації / Т. О. Ярошенко, Т. О. Якушко ; Укр. бібл. асоц., Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв, Центр безперерв. інформ.-бібл. освіти, Голов. тренінг. центр для бібліотекарів. – Київ : Самміт-Книга, 2013. – 104, [1] с. + 1 ел. опт. диск (CD-ROM).

Розділ 3. Віртуальний інформаційний простір бібліотеки

- 40. Блудова, І. Г.** Формування медіатеки на базі шкільної бібліотеки / Ірина Григорівна Блудова // Джерело пед. інновацій : інформ. технології в б-ці загальноосвіт. навч. закл. – 2015. – Вип. 1 (9). – С. 10–15. – Бібліогр.: 13 назв.
- 41. Братусь, І.** Власний канал на YouTube: аспекти моніторингу / Іван Братусь, Зоряна Свердлик // Укр. журн. з бібліотекознавства та інформ. наук. – 2018. – Вип. 2. – С. 78–88. – Бібліогр.: с. 86–87. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://librinfosciences.knukim.edu.ua/article/view/152784>.
- 42. Булахова, Г.** Перспективи використання інструментарію соціальних медіа для просування бібліотечних продуктів і послуг / Галина Булахова // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського [та ін.]. – Київ : [б. в.], 2019. – Вип. 55: Наукова бібліотека: трансформаційні виклики в умовах розвитку цифрових технологій. – С. 80–91. – Бібліогр.: 12 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2019_55_8.
- У статті акцентовано увагу на тому, що мережеве представництво бібліотеки має на меті ефективне проведення рекламної діяльності, а саме: поширення інформації про бібліотеку, формування та посилення позитивного іміджу, просування продуктів і послуг бібліотеки в інтернет-просторі. Уточнено визначення поняття „соціальний медіа-маркетинг”.*
- 43. Вовк, Н. С.** Автоматизація підсистеми обслуговування читачів у системі електронної бібліотеки / Вовк Наталія Степанівна // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2020. – № 2. – С. 27–34. – Бібліогр.: 9 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://journals.urau.ua/bdi/article/view/221159>.
- Метою роботи є визначення організаційних та методичних аспектів інформаційного забезпечення діяльності бібліотек та розроблення прототипу інформаційної підсистеми електронної бібліотеки, призначенням якої є реєстрація користувачів, видання документів, облік послуг, заходів та проєктів, які організовують в бібліотеці.*
- 44. Кудрявцева, О. В.** Віртуальний простір бібліотеки коледжу [Електронний ресурс] / Кудрявцева О. В. // Бібліотека університету на новому етапі розвитку соціальних комунікацій : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 1–2 груд. 2016 р.) / Наук.-техн. б-ка Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна [та ін. ; за заг. ред. Т. О. Колесникової]. – Електрон. дані. – Дніпро, 2016. – Режим доступу: <http://eadnurt.diit.edu.ua/bitstream/123456789/9131/1/Kudriavtseva.pdf>, вільний (дата звернення: 11.06.2021). – Назва з екрана.
- 45. Павенко, Н. В.** On-line мобільність бібліотекаря закладу професійної освіти як механізм інноваційного розвитку сучасного інформаційного простору [Електронний

ресурс] / Н. В. Павенко // Використання інструментів веб-технологій як основа розширення бібліотечних он-лайн послуг у формуванні сучасного іміджу бібліотеки : матеріали наук.-практ. інтернет-конф., Ужгород, 18–25 черв. 2019 р. / ДВНЗ „Ужгородський національний університет”, Наук. б-ка. – Електрон. дані. – Ужгород, 2019. – Режим доступу: [https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/24622/1/ON-LINE МОБІЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕКАРЯ ЗАКЛАДУ.pdf](https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/24622/1/ON-LINE%20МОБІЛЬНІСТЬ%20БІБЛІОТЕКАРЯ%20ЗАКЛАДУ.pdf), вільний (дата звернення: 1.06.2021). – Назва з екрана.

У статті наведено приклади інтернет-сервісів для швидкого опанування on-line середовища.

46. Полякова, Т. М. Вебліографія в практичній діяльності бібліотек. Хмарні сховища / Тетяна Миколаївна Полякова // Джерело пед. інновацій : інформ. технології в б-ці загальноосвіт. навч. закл. – 2015. – Вип. 1 (9). – С. 24–30. – Бібліогр.: 8 назв.

47. Професійний інформаційний пошук в Інтернет для працівників бібліотек : метод. рек. / Упр. культури і туризму Харків. облдержадмін., Харків. обл. універс. наук. б-ка ; [укладач В. С. Ручка]. – Харків : [ХОУНБ], 2018. – 12 с. – Текст видання доступний також в інтернеті: <http://library.kharkov.ua/libdruk/LibKh-00000000252.pdf>.

48. Пшибытко, В. Открытое программное обеспечение как инструмент создания электронных информационных ресурсов библиотек / Виктор Пшибытко // Бібл. світ. – 2020. – № 4. – С. 26–30. – Библиогр.: 10 назв.

У статті мова йде вибір програмного забезпечення для створення і якісного функціонування електронної бібліотеки (Greenstone, Dspace, Omeka).

49. Соцков, О. Тренди для бібліотек у соціальних мережах / Олег Соцков // Бібл. форум: історія, теорія і практика. – 2017. – № 3. – С. 15–17.

Розглянуто деякі елементи, функції та тренди соціального маркетингу, що допоможуть надати бібліотечним сторінкам та спільнотам додаткового поштовху в просуванні власного контенту.

50. Струнгар, В. Блог як інструмент забезпечення комунікації бібліотеки з користувачами / Валерія Струнгар // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського [та ін.]. – Київ : [б. в.], 2019. – Вип. 52: Розвиток соціально-інформаційних комунікацій в умовах інформатизації. – С. 396–409. – Бібліогр.: 9 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2019_52_30.

У статті проаналізовано сучасний вітчизняний і зарубіжний досвід використання бібліотеками блогів.

51. Сучасна бібліотека: веб-сервіси сучасної бібліотеки : метод. матеріали / Департамент культури і туризму Харків. облдержадмін., Харків. обл. універс. наук. б-ка ; [укладач

- В. С. Ручка]. – Харків : [ХОУНБ], 2014. – 38 с. – (Сучасна бібліотека). – Текст видання представлено також в інтернеті: <http://library.kharkov.ua/libdruk/LibKh-00000000142.pdf>.
52. **Тарасенко, Н.** Представництва бібліотек у соціальних мережах як джерело професійних інформаційних ресурсів для бібліотечних фахівців / Наталія Тарасенко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського [та ін.]. – Київ : [б. в.], 2019. – Вип. 52: Розвиток соціально-інформаційних комунікацій в умовах інформатизації. – С. 313–329. – Бібліогр.: 27 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2019_52_24.
53. **Тимченко, Г. Ф.** Організація роботи медіатеки в загальноосвітньому навчальному закладі / Ганна Федорівна Тимченко // Джерело пед. інновацій : інформ. технології в б-ці загальноосвіт. навч. закл. – 2015. – Вип. 1 (9). – С. 45–51. – Бібліогр.: 12 назв.
54. **Трухачова, О. Г.** Медіатека гімназії – ресурсний центр забезпечення якості освітнього процесу в навчальному закладі / Ольга Глібівна Трухачова // Джерело пед. інновацій : інформ. технології в б-ці загальноосвіт. навч. закл. – 2015. – Вип. 1 (9). – С. 52–58. – Бібліогр.: 17 назв.
55. **Хаустова, С.** У світі хештегів і сторіз: наш досвід підкорення інстаграму [Електронний ресурс] / Сусанна Хаустова // Б-ка у форматі Д° : [електрон. журн.] / Нац. б-ка України для дітей, Укр. асоц. працівників б-к для дітей. – Електрон. дані. – Київ, 2019. – № 4. – С. 47–49. – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/D0/Book/View/119#page/47/mode/1up><http://www.chl.kiev.ua/D0/Book/View/119 - page/35/mode/1up>, вільний (дата звернення: 12.03.21). – Назва з екрана.

Розділ 4. Інформаційно-комунікаційні технології в бібліотеці

56. **Баліка, Л. М.** Шкільна бібліотека та інформаційно-комунікаційні технології / Л. М. Баліка // Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне : [б. в.], 2016. – Вип. 4. – С. 305–311. – Бібліогр.: 14 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2016_4_37.
57. **Білик, О.** Мобільні застосунки – складова ефективності та дієвості сучасних бібліотек / Олена Білик // Бібл. планета. – 2020. – № 3. – С. 16–19. – Бібліогр.: 11 назв.
58. **Білушак, Т.** Особливості сервісів для створення віртуальних виставок у формуванні ефективного бібліотечно-інформаційного простору / Тетяна Білушак, Валерія Акиджи

// Вісн. Кн. палати. – 2019. – № 2. – С. 45–48. – Бібліогр.: 16 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2019_2_14.

Розглянуто організацію віртуальних виставок у бібліотеках як сучасну форму обслуговування та забезпечення інформаційних потреб користувачів. Проведено порівняльний аналіз шести сервісів для створення віртуальних виставок, виявлено їхні переваги й недоліки. Запропоновано схему функціональної моделі для формування бібліотечно-інформаційного простору.

- 59. Бондаренко, В.** Мобільні додатки в бібліотечній практиці: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії / Вікторія Бондаренко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського [та ін.]. – Київ, 2016. – Вип. 43 : Бібліотека в структурі сучасних інформаційних комунікацій. – С. 382–407. – Бібліогр.: 13 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nbnbuimviv_2016_43_26.

- 60. Бондаренко, В.** Технологічний та соціокомунікаційний аспекти становлення та розвитку мобільних сервісів в Україні / Вікторія Бондаренко // Укр. журн. з бібліотекознавства та інформ. наук. – 2019. – Вип. 4. – С. 78–95. – Бібліогр.: с. 89–91. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://librinfosciences.knukim.edu.ua/article/view/187824/187944>.

У статті досліджено технологічні та соціокомунікаційні передумови функціонування та розвитку мобільних сервісів, які стають невід'ємною складовою сучасного суспільства. Розкрито сутність та передумови формування цифрових компетентностей у контексті розвитку глобального тренду цифрової трансформації суспільства та активізації використання мобільних сервісів. Визначено роль освіти в цьому процесі. Доведено актуальність включення в процес формування цифрової культури бібліотечних інституцій як таких, що володіють ресурсним та іміджевим капіталом.

- 61. Бондаренко, В.** QR-код як інструмент маркетингової діяльності бібліотеки / Вікторія Бондаренко // Укр. журн. з бібліотекознавства та інформ. наук. – 2020. – Вип. 5. – С. 127–142. – Бібліогр.: с. 138–142. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://librinfosciences.knukim.edu.ua/article/view/205735/205804>.

- 62. Вараксіна, Н. В.** Упровадження мультимедійних технологій у діяльність педагогічних бібліотек [Електронний ресурс] / Вараксіна Н. В., Шило А. О. // Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського : зб. наук. пр. / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – Електрон. дані. – Київ, 2016. – Вип. 5 : Організація і методика створення корпоративних інформаційних ресурсів для освітньої галузі України. – С. 164–173. – Бібліогр.: 11 назв. – Режим доступу:

<http://journals.dnpb.gov.ua/article/view/92029>, вільний (дата звернення: 21.05.2021). – Назва з екрана.

Зроблено огляд програмного забезпечення для створення мультимедійних продуктів, зокрема, ePublisher, iSpring Suite 8.5, HyperMethod, Macromedia Director, KAISA тощо.

- 63. Використання інструментів веб-технологій як основа розширення бібліотечних онлайн-послуг у формуванні сучасного іміджу бібліотеки :** матеріали наук.-практ. інтернет-конф. (Ужгород, 18–25 черв. 2019 р.) = Using web technology instruments as a basis for expanding library online services in the creation of the modern library image : proceedings of the scientific and research internet conference (Uzhhorod, 18–25 June, 2019) / Ужгород. нац. ун-т, держ. вищ. навч. закл., Наук. б-ка ; [редкол.: Медведь Марія Миколаївна та ін.]. – Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2019. – 202 с. – Тексти статей видання представлено також в інтернеті: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/24035>.
- 64. Гах, І.** Перспективи розвитку мультимедійних технологій у бібліотечних мережах / Ігор Гах // Бібл. вісн. – 2020. – № 2. – С. 10–16. – Бібліогр.: 15 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2020_2_4.
- 65. Гах, І.** Технології WI-FI в бібліотеці: переваги та недоліки / Ігор Гах // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського [та ін.]. – Київ : [б. в.], 2013. – Вип. 35. – С. 246–253. – Бібліогр.: 16 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nbnbuimviv_2013_35_26.
- 66. Гордієнко, А.** Використання інноваційних технічних пристроїв у бібліотеках / А. Гордієнко // Шкіл. б-ка. – 2012. – № 17/18. – С. 25–26.
- 67. Гуркаленко, І. В.** QR-коди в роботі шкільної бібліотеки / І. В. Гуркаленко // Шкіл. бібліотекар. – 2019. – № 4. – С. 2–4.
- 68. Здановська, В.** Робот у бібліотеці: конкурент чи компаньйон? / Валентина Здановська // Бібл. планета. – 2020. – № 3. – С. 26–28. – Бібліогр.: 6 назв.
- 69. Использование современных технологий для создания библиотечного информационного продукта [Электронный ресурс] :** материалы III гор. науч.-практ. конф. б-к г. Мариуполя, 31 окт. 2013 г. / Мариуп. гос. ун-т, Науч. б-ка ; [отв. за вып. Шакула А. П.]. – Электрон. данные. – Мариуполь : [МГУ], 2014. – 72 с. – Режим доступа: http://slibr.mdu.in.ua/olderfiles/vudannja/mat_gor_conf_2014_MDU.pdf, вільний (дата звернення: 25.06.2021). – Назва з екрана.
- 70. Комп'ютерні ігри в бібліотеці: нові грані розвитку дитячої книгозбірні :** (з досвіду Рівненської ОБД) / Нац. бка України для дітей ; [авт.-уклад. Л. Лаврук ; ред. Н. І. Безручко ; відп. за вип. А. І Гордієнко]. – Київ : [б. в.], 2013. – 8 с. – Текст

представлено також в інтернеті:

<https://chl.kiev.ua/mbm/Book/View/111#page/1/mode/2up>.

- 71. Кононов, А.** Діджиталізація в дії: бібліотечна складова [Електронний ресурс] / Андрій Кононов // Б-ка у форматі Д° : [електрон. журн.] / Нац. б-ка України для дітей, Укр. асоц. працівників б-к для дітей. – Електрон. дані. – Київ, 2020. – № 3. – С. 6–8. – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/D0/Book/View/122#page/6/mode/2up>, вільний (дата звернення: 22.07.21). – Назва з екрана.

У статті представлено досвід роботи бібліотек світу із впровадження новітніх інформаційних технологій та здійснення інноваційної діяльності, а також створення бібліотеками України для дітей електронних бібліотек на основі оцифрованих документів.

- 72. Коченгіна М. В.** Можливості використання онлайн-сервісів та інформаційних агрегаторів у роботі шкільного бібліотекаря / Маріанна Вікторівна Коченгіна // Джерело пед. інновацій : інформ. технології в б-ці загальноосвіт. навч. закл. – 2015. – Вип. 1 (9). – С. 21–24.

- 73. Кулик, Є.** Застосування технологій Веб 2.0 у практиці бібліотечно-інформаційного обслуговування юнацтва / Євгенія Кулик // Бібл. вісн. – 2015. – № 3. – С. 23–28. – Бібліогр.: 13 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2015_3_6.

- 74. Мар'їна, О.** Бібліотека в епоху розвитку технологій Web 3.0 / Олена Мар'їна // Вісн. Кн. палати. – 2015. – № 7. – С. 18–20. – Бібліогр.: 10 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2015_7_6.

У статті розглядається розвиток мережі першого, другого і третього покоління Веб. Описується важливість і значення семантичних технологій для бібліотек.

- 75. Мороз, А.** Сучасні онлайн-сервіси у бібліотечній роботі / Анна Мороз // Бібліосвіт : інформ. вісн. / Держ. б-ка України для юнацтва ; [редкол.: Г. Саприкін та ін.]. – Київ, 2018. – Вип. 4 (68). – С. 45–52. – Текст статті представлено також в інтернеті: <https://drive.google.com/file/d/1wcA0ILPXMvyW8nUCJVLv6VfMTS9vc6x1/view>.

- 76. Назаровець, С.** Бібліотека 4.0: технології та сервіси майбутнього / Сергій Назаровець, Євгенія Кулик // Бібл. вісн. – 2017. – № 5. – С. 3–14. – Бібліогр.: 35 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2017_5_3.

- 77. Назаровець, С.** 3D-принтер в академічній бібліотеці: з досвіду роботи Наукової бібліотеки Національного університету „Києво-Могилянська академія” / Сергій Назаровець // Вісн. Кн. палати. – 2016. – № 11. – С. 12–13. – Бібліогр.: 7 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2016_11_6.

- 78. Онищенко, О.** Адаптація бібліотек до „життя в цифрі” / Олексій Онищенко // Бібл. вісн. – 2020. – № 1. – С. 3–8. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2020_1_3.

У статті окреслено завдання, які ставить перед бібліотечною галуззю цифрова епоха. Наголошується на необхідності прискореної адаптації бібліотек до „життя в цифрі”, до переорієнтації бібліотечних процесів на гармонію, поєднання традиційної і цифрової культури, традиційного і цифрового сервісів.

- 79. Петрова, Л. О.** Qr-код – складова інноваційної діяльності шкільної бібліотеки / Л. О. Петрова // Шкіл. бібліотекар. – 2020. – № 5 (трав.). – С. 6–9.
- 80. Поліщук, А. А.** Використання ІКТ в роботі шкільної бібліотеки / А. А. Поліщук // Шкіл. бібліотекар. – 2016. – № 1. – С. 3–6. – Бібліогр.: 5 назв.
- 81. Ржеуський, А.** Безкоштовні веб-сервіси для створення бібліотечних мультимедійних продуктів: порівняльний аналіз / Антоній Ржеуський, Наталія Кунанець, Остап Малиновський // Бібл. вісн. – 2017. – № 1. – С. 17–26. – Бібліогр.: 8 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2017_1_5.

Проаналізовано безкоштовні веб-сервіси для створення бібліотечних мультимедійних продуктів: презентацій та відеоматеріалів, які потенційно можуть використовуватися при підготовці віртуальних виставок та реклами заходів, запланованих у бібліотеці.

- 82. Сидоренко, О. М.** Використання можливостей інтернет-технологій у роботі шкільної бібліотеки / О. М. Сидоренко // Шкіл. бібліотекар. – 2020. – № 1 (січ.). – С. 24–32. – Бібліогр.: 8 назв. – Додатки.
- 83. Шеляг, А.** Мережева кібербезпека в бібліотеці / Андрій Шеляг // Бібл. планета. – 2020. – № 2. – С. 26–30.

Кібератаки – звичне явище в наш час. І бібліотеки, як цифрове джерело інформації та знань, також є ціллю кіберзлочинців. Тому сьогодні як ніколи актуальним є питання мережевої кібербезпеки бібліотеки, що має захищати її мережеві вузли (мережеві пристрої, робочі станції, сервери) та інформаційні ресурси в локальній й інтернет-мережі, створювати умови для безперебійної та ефективної роботи всіх складових автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи.